

VISITA ALS PARADISOS-TALLERS PALAHINIANS

LLUÍS BOSCH MARTÍ

Perquè els centenars d'obres perdudes en els tallers palahinians mai esdevinguin merament mercaderies, diners o peces mortes de museu.

Un matí fred-ventós a finals del gener del 2002, dins la setmana dels barbuts i sense pressa, novament, em trobo davant l'edifici-taller del Pont Major. Ja abans d'entrar-hi, intueixo que l'espai es deu haver fet petit per la desbordant creativitat d'aquest homenot. Si en Manel Palahí ja va omplir, restaurar i decorar la seva vivenda-despatx-estudi del carrer de la Força, aquí ha omplert les tres plantes d'aquest nou santuari, com uns grans estudis-laboratoris-magatzems, projeccions pròpies. Com si hi treballessin diferents Palahís, tot aquest edifici s'ha convertit en una immensa exposició, on no només cal admirar les seves obres acabades, sinó que també convé repassar les eines, els materials, els enginys, les peces i peces de tota mena apunt per reciclar, reconstruir, recrear... En fi, que s'ho val!

Entrem doncs a meravellar-nos de la voràgine explosionada, esplèndida i quasi-barroca dels infinits tallers, de les noves fonts d'obres, dels plurals artistes creadors Manels, encara que en sigui un de sol. Anem doncs a fer la volta per l'estudi-museu de centenars d'obres, estils, tècniques, acabats, idees... maximals i minimal, mutacions de proporcions de formigues a gegants, des de petites finestres, figuretes, quadrets... a immensos plafons murals, pintats o collages, de minúscules instal·lacions o miniescultures a macroescultures pesants i metàl·liques... des de materials vells i exòtics a futuristes o de noves tecnologies que no conec.

L'OBRA EN ELS SEUS ESTRATS

La part de baix de l'immoble, la gran entrada, és l'espai que hauria d'ésser la seva gran sala d'exposicions. I no hi cap res més, a rebentar d'escultures de les exposicions anteriors. Per això una vegada més l'hem de renyar cordialment. “No pot ser, Manel: en aquest espai hi ha massa obres apilonades, mig amagades o totalment, i unes a les altres es resten potència...! És un magatzem atapeït, com un gran caos, un laberint d'obres a pilons.” Aquest conjunt-instal·lació fa pensar en les sales del castell de Xanadu, del film d'Orson Welles *El ciutadà Kane*. Dins d'aquest fenomen, s'hi escau també plenament l'exponent d'acumulació del dionisiac Picasso (encara que ell solia vendre molt) però, malgrat això, ens va deixar milers d'obres en diferents mansions o palaus on havia produït.

És trist de veure com hi ha tants artistes prolífics incompresos, que produeixen més obres de les que poden introduir en el mercat, i així és com es generen aquests estocs-estudis-magatzems. Coneixedor de la majoria de tallers d'artistes, en una Girona on el mercat del veritable art contemporani no pot ésser més mediocre, he pogut comprovar personalment la quantitat d'estudis plens d'obres. Penso que l'estudi d'un artista-creador veritable com és el cas d'en Manel és un altre cas d'aquesta Girona no tan rosa i més grisa i negra. El seu taller és una mena de santuari, paradís, pàtria, exili, aparador, amagatall on re-crea i es re-crea com un déu pantagruèlic i juganer, i és allà on el seu “imaginari” es transforma en mil “significants quadridimensionals” o escultures que parlen. Tornem a dir-ho, Palahí té tres plantes sobreixents d'obres acabades, a mig fer o només començades, convertides en conjunt, en un itinerari-laberint, un univers interrelacionat tot ell. És la seva obra integral inabastable, com la seva inquietud vers l'absolut de crear, jugar, filosofar i, en definitiva, de viure.

Mentre anem pujant vers la primera planta, en Manel no para de teoritzar, de desvelar matisos i detalls, o de projectes, ensenyant-nos contínuament noves o velles peces embastades o acabades, com si ens trobéssim dins d'una *performance* de totes les seves èpoques i sèries artístiques. Per expulsar la fred que fa dins d'aquest vell i restaurat casalot, Palahí prepara una de les seves infusions “fitoterapèutiques” en allò que devia ser la cuina. Però ja no és casa ni cuina, sinó que aquell espai també està envaït perquè continua l'acumulació d'obres definitives o de futures que es perfilen, fetes de rocs sobre plafons de colors vius. Novament, quina rauxa creativo-reflexiva-contemplativa de la naturalesa tenen aquests múltiples artistes Manels pintors, escultors, experimentadors, perseguidors dels alfes i omegues de tots tipus d'estètiques, mate-

rials, dimensions, que fa que els rocs ja no siguin pedres sinó paisatges, ni la cuina sigui cuina sinó laboratori... recreant en aquell caos una atmosfera que fa transcendir d'allò comú, prosaic i quotidià per entrar en una visió poètica sense deixar mai d'estar arrelada a la vida quotidiana i humana. Desenes d'obres més, noves sèries, nous estrats d'imaginació, noves sorpreses.

TOT PUJANT ESGLAONS

Tornem a pujar un altre tram d'esglaons de l'escala amb obres pels costats i arribem dalt de tot en l'immens taller de la segona planta, amb grans plafons, fustes, portes... Si com escultor té el taller-obrador a baix, a continuació de l'entrada i amb un tros de jardí on poder treballar la pedra, dalt de tot hi ha el muralista, alquimista-experimentador dels colors, materials, estils. Veritablement, és indescriptible la creativitat-caos escampada en tots els pisos, habitacions, inclosos els dormitoris on per sobre els llits hi té les obres acabades... En definitiva, el millor elogi que podem fer als Manels múltiples seria que hem d'entendre, llegir, valorar tot el seu estudi en conjunt com una obra d'*Art Total* i en constant transformació-innovació. La cosa va *in crescendo*, ja que mai com en aquesta darrera visita –recorregut explicat pel propi artista en el seu planetàrium-galàxia de les seves obres-estels– ho havia captat com si totes les obres formessin un univers viu. En aquest sentit, he d'afegir que actualment al taller-obrador de multiús dels baixos hi té escampades innumbrables peces de ferro en agrupacions enigmàtiques, preparant les obres que d'aquí a un any mostrarà a Conca. Com un gran trencaclosques, Manel va adjuntant diferents estructures que ell i el seu germà Salvador soldaran per fer cristal·litzar així uns nous cossos alliberats del caos. Allà és on es nota la previsió, la programació i la recerca imaginativa d'un treballador incansable, guiat necessàriament per algunes intencions conscients i inconscients.

Una vegada més, resto meravellat pel caos creatiu d'aquest artista de qui sóc amic, admirador, interlocutor freqüent, col·lega i testimoni a primera línia. He volgut escriure sobre un nou apropament, des de l'entusiasme que em contagia cada nova visita guiada, performativodiscursiva i narrativocatàrtica, d'aquests darrers anys. He cregut que el millor homenatge que es pot fer a un artista solitari, naufrag, perdut entre les seves obres, en el seu taller, és que un altre artista germà deixi escrit, valori i mostri el plaer que produeix el gaudir de la darrera collita d'obres en el context mateix del seu estudi-santuari, com a paradís personal. En una època on, vista en profunditat, es dona una deva-

luació de les arts i de les humanitats, d'alienació i de massificació consumistocototelevisiva i esportivocompetitiva, els veritables artistes, nous robinsons, exiliats a una distància voluntària de les disbauxes, faran de públics notaris, viatgers, pelegrins a les illes dels altres artistes companys amb els tresors-magatzems d'obres apilonades, desconegudes, incompreses despertant-les per unes hores del seu encanteri i esdevenint museus vius, nous Prados, Louvres.... de l'art contemporani fora dels circuits comercials.

RESSÒ D'UNA UTOPIA O L'ART COM A PATRIMONI DE L'HUMANITAT

Voldria acabar recordant, a la manera dels ideals comunistes, en els quals encara creiem malgrat la realitat i pressió historicosocial de l'actual capitalisme tardoral-mundialista. Pensàvem –i encara pensem– que tot ésser humà havia nascut per ésser lliure, creador-solidari, és a dir, que tots seríem artistes i viuríem també en ciutats i en societats socialistes utòpiques on tot se sentiria de tots i on s'intercanviarien inquietuds, habilitats, riqueses, sense mites jeràrquics ni opressors. Tampoc no acumularíem ni diners, ni mercaderies, ni productes, sinó que ens regalaríem obres fetes per compartir-les tots, sense explotats ni explotadors. Però encara que el món no funcioni d'aquesta manera, les obres d'art, per més que les vulguin reduir a un pur producte, sempre seran una expressió cultural humana i un cop donada la seva receptivitat, a l'ésser conegudes, públiques o publicades, passen a ésser patrimoni de la humanitat i ens transcendeixen a nosaltres mateixos, com havia escrit en Manel.

L'art continua essent una necessitat humana i encara pot entendre's com un conjunt de llenguatges sense els quals no es podrien expressar aspectes importants de les riqueses de la vida entre els homes. Les obres de l'artista, en el nostre cas les creacions d'en Manel, més enllà d'ésser uns productes, són tot un llenguatge, totes unes expressions-reflexions sobre la nostra vida contemporània. Encara té sentit trobar uns objectes mostrats amb una intencionalitat lúdico-poètico-estètico-creativa. No deixa d'ésser indicatiu que força de les produccions palahinianes aprofitin subproductes industrials que la nostra societat consumista llança i que ell torna a dignificar i a mostrar des d'un caire recreat. En els tallers-paradisos com els seus no se salven només trastos-vestigis produïts per les nostres incivilitzacions, hi salvem tots una part de nosaltres. No he volgut deixar en l'oblit, en aquella illa del Pont Major, les impressions d'un dia fred-ventós per fora però roent per dins.

Gener 2002